

VOORJAARSNOTA 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Financiële uitgangspunten.....	5
3. Financieel perspectief.....	7
3.1 Actueel saldo meerjarenbegroting 2016-2019	7
3.2 Voorstellen voor de Begroting 2018	7
3.2.1 Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)	8
3.2.2 Sociaal domein/Baanbrekers.....	8
3.2.3 Voorste Venne.....	9
3.2.4 IHP	9
3.2.5 Overige voorstellen	9
3.2.6 Formatie	11
3.2.4 Ontwikkelingen.....	14
3.3 Ontwikkeling reserve positie.....	15
4. Samenvattend overzicht	16

Voorwoord

We *dromen* ervan dat iedereen makkelijker kan *meedoen* in *Heusden*. We maken ons op voor de laatste begroting van deze bestuursperiode, waarin we hebben gewerkt aan een sterk, sociaal en groen Heusden.

Sociaal Heusden

Het sociaal domein neemt een belangrijke plaats in. Als gemeente staan we aan de lat om mensen te ondersteunen, die dat nodig hebben. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van maatwerk. Het college beziet het sociaal domein integraal, waarbij wordt ingezet op één plan per gezin. Hierdoor zien we verschuivingen tussen budgetten participatie, Wmo en jeugdzorg, maar we blijven het geld inzetten voor het sociaal domein.

Met ingang van de begroting 2018 willen we de uitgaven voor het sociaal domein niet langer afstemmen op de inkomsten, maar op de reële uitgaven van vorige jaren en verwachtingen voor komende jaren. Uitgangspunt blijft daarbij dat de middelen voor het sociaal domein binnen dit domein blijven. Eventuele mee- of tegenvallers binnen dit domein worden met andere woorden verrekend via de reserve sociaal domein. Zo wordt de reserve sociaal domein een echte buffer voor onvoorziene ontwikkelingen en kan deze ingezet worden voor vernieuwende initiatieven.

In het Integraal Huisvestingsplan beschrijven we wat er de komende jaren nodig is rond onderwijshuisvesting om het onderwijs in onze gemeente op een kwalitatief goed niveau te houden. Bij de behandeling van het Integraal Huisvestingsplan in december 2016 hebben we de gemeenteraad toegezegd de financiële vertaling van dit plan op te nemen in de voorjaarsnota. We zijn er blij mee dat we hier, na intensief overleg met Scala, gelden voor het IHP hebben kunnen opnemen en zo de toezegging aan de gemeenteraad nakomen.

Van *dromen* naar kunnen *doen*

Zoals ook al benoemd bij de Jaarrekening 2016, zijn de afgelopen bestuursperiode meerdere projecten of dossiers vlot getrokken. Door de in de voorjaarsnota opgenomen gelden kan De Voorste Venne nu gerealiseerd worden. De extra middelen voor de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) zorgen ervoor dat bij dit project de eerste en tweede fase tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd. Daarin is meegenomen de ambitie om eveneens een snelfietsroute te realiseren.

Van *dromen* naar kunnen *doen* door financieel de middelen op te nemen in de voorjaarsnota.

Maatschappelijke ontwikkelingen ondersteunen

De transitie in het sociaal domein, de aantrekkende economie en de veranderende rol van de overheid vragen veel van de gemeentelijke organisatie. Na een forse inkrimping van enkele jaren geleden, vragen we de gemeenteraad dan ook om een bescheiden uitbreiding van de ambtelijke organisatie. Met name het goed ondersteunen van de economische groei vraagt om deze kleine uitbreiding.

We werken steeds vaker 'schaalverdiepend', wat past bij de merkeloofte *Dromen. Doen. Heusden*. Een voorbeeld hiervan is de Duurzaamheidsagenda, die we gaan maken op basis van een duurzaamheidscongres met volwassenen én kinderen.

1. Inleiding

De voorjaarsnota staat in het teken van de voorbereiding op de laatste begroting van deze raadsperiode. Het schetsen van het meerjarig perspectief is in deze fase lastig in verband met de formatiebesprekingen na de tweede kamerverkiezingen van maart jl. Op zijn vroegst op Prinsjesdag zullen de financiële uitkomsten van een nieuw regeerakkoord duidelijk zijn. De meicirculaire zal naar verwachting beperkt blijven tot kleine actualisaties.

Duidelijk is wel dat het financieel herstel heeft ingezet; vorig jaar in de septembercirculaire is de raming uit het gemeentefonds al naar boven bijgesteld op basis van de Rijksbegroting 2017 e.v. De laatste cijfers van het Centraal Planbureau (CPB) die gepresenteerd zijn in maart jl. laten een robuuste groei van de Nederlandse economie zien. Het CPB becijfert een groei van 2,1% voor dit jaar, en 1,8% in 2018. In beide jaren is er een overschot op de begroting en de werkloosheid blijft dalen. Tegelijkertijd zorgt de oplopende inflatie voor een dempend effect op de koopkracht. Ook voor de middellange termijn (2018 t/m 2021) zijn de economische vooruitzichten gunstig. De economie groeit in die periode met gemiddeld 1,7% per jaar en de overheidsfinanciën zijn op orde. (Bron: Centraal economisch plan (CEP) maart 2017).

In de periode 2018 tot en met 2021 groeit de Nederlandse economie met gemiddeld 1,7% per jaar, zo blijkt uit de in het CEP opgenomen actualisatie van de Middellangetermijnverkenning. Door een gelijk opgaande groei van werkgelegenheid en arbeidsaanbod blijft de werkloosheid in die jaren stabiel op 4,7%. Rente en inflatie lopen licht op, maar blijven laag. De overheidsbegroting komt in 2021 uit op een overschot van 1,3% bbp. Het begrotingssaldo voor 2021 verbetert met 0,4%-punt ten opzichte van de meest recente raming (MEV, september 2016), die ook als basis diende voor de Rijksbegroting op Prinsjesdag september vorig jaar.

De Nederlandse economie krijgt in 2017 en 2018 op diverse fronten een impuls. De export blijft het goed doen en bedrijven gaan weer meer investeren. Daarnaast leveren ook huishoudens (consumptie), woninginvesteringen en overheidsbestedingen een bijdrage aan de groei. De werkloosheid daalt dit jaar naar 4,9% en komt in 2018 naar verwachting uit op 4,7%.

De uitkomsten van een nieuw regeerakkoord zullen vanzelfsprekend een effect hebben afhankelijk van de keuzes die daarin gemaakt worden. Die effecten zullen we verwerken zodra deze bekend zijn.

Bovenstaande cijfers schetsen een redelijk positieftoekomstbeeld, maar lang niet alle inwoners en zeker de mensen die de afgelopen jaren de gevolgen van de crisis direct hebben ondervonden, merken hier al iets van. Het blijft dus nodig bijzondere aandacht te hebben voor bepaalde groepen.

2. Financiële uitgangspunten

Het doel van de voorjaarsnota is om naast een actueel financieel perspectief de uitgangspunten voor de opstelling van de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 vast te stellen. Hieronder wordt ingegaan op de financiële uitgangspunten.

Algemeen

De begroting 2017 liet voor 2018 en de meerjarenraming een positief saldo zien in alle jaren. Daarmee zijn we in stabielere vaarwater gekomen na de ombuigingsronden die in 2011 en de crisisjaren daarna een forse impact hadden. Nu de Rijksuitgaven weer groeien, ontvangen de gemeenten ook meer geld uit de Algemene uitkering waardoor het begrotingssaldo groeit. Echter, ook de komende jaren zijn er nog voldoende inhoudelijke uitdagingen die om middelen inzet vragen, waardoor weloverwogen afwegingen noodzakelijk blijven en beschikbare ruimte schaars blijft.

De algemene reserve is eind 2016 een stuk hoger dan een jaar ervoor. Dat biedt meer ruimte om niet afgedekte risico's op te kunnen vangen. Het uitgangspunt daarbij blijft een goede verhouding tussen de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit. De afgelopen jaren is de algemene reserve vooral afgenomen door de vorming van verliesvoorzieningen voor de bouwgrondexploitaties. Ook hier zien we nu een kentering; de aantrekkende woningmarkt en bouwactiviteiten hebben een positieve impact op de woningbouwplannen. De Poort van Heusden blijft het grootste risico zolang hier nog geen definitieve overeenkomst is gesloten.

Rente

De rente die toegerekend mag worden aan de grondexploitaties is vanaf 2016 gewijzigd. De invoering van de vennootschapsbelasting voor gemeenten is hier de reden voor. Voor de fiscus is de werkelijk betaalde rente het uitgangspunt. Rente over het eigen vermogen is fiscaal gezien niet toegestaan. Vanaf 2016 is het daarom alleen toegestaan om rente toe te rekenen aan BIE (Bouwgrond in exploitatie) complexen gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Dat percentage wordt bepaald door het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente (of het rentepercentage van de direct aan de grondexploitatie gerelateerde financiering in het geval van projectfinanciering).

Vanaf 2017 mag de doorberekende rente (ook wel omslagrente of interne rekenrente genoemd) maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke rentepercentage dat voor de aangetrokken leningen wordt betaald. Deze berekening zal op basis van de op te nemen gegevens in de begroting opnieuw worden gemaakt. Afhankelijk daarvan zal de interne rekenrente aangepast worden.

Ontwikkeling gemeentefonds

De meicirculaire zal, zoals gebruikelijk, verwerkt worden in de begroting 2018 want deze verschijnt na het versturen van deze voorjaarsnota aan uw raad. De uitkomsten zullen via een aparte memo voorafgaand aan de raadsvergadering aan u worden toegezonden.

Loon- en prijsindexering

De prijsgevoelige budgetten zullen in de begroting 2018 worden geïndexeerd met de prijsindexatie zoals opgenomen in de meicirculaire gemeentefonds. In het kader van de vastgestelde ombuigingsmaatregelen, zijn deze budgetten in de periode 2011-2017 met in totaal 9 procent gekort.

Wat betreft salariskosten houden we rekening met een incidentele verhoging van een half procent met ingang van 2018 voortvloeiend uit reguliere salarisafspraken (bijv. periodieke verhogingen). De loonsverhoging tot het eind van de lopende CAO (mei 2017) is in het meerjarenperspectief opgenomen (0,4%). Voor de periode mei t/m dec 2017 is rekening gehouden met een stijging van 0,8%. De vakbonden vragen in hun inzetbrief een loonstijging van 2,5%. Dan zou er dus 1,7% aanvullend opgenomen moeten worden. Bij de begrotingsopstelling zullen we bezien wat de laatste stand van zaken is of als er een nieuwe cao ligt deze uitkomsten in de begroting verwerken. Daarbij gaan we ervan uit dat een stijging gecompenseerd wordt door de looncompensatie via de algemene uitkering.

Tarieven

In 2018 is vooralsnog een laatste verhoging van de OZB opbrengst in de meerjarenraming opgenomen. Het gaat om een verhoging van 5%. Heusden zit qua lokale woonlasten nog steeds ruim onder het gemiddelde zoals blijkt uit de COELO atlas die begin 2017 is verschenen. Door zowel een verhoging van de afvalstoffenheffing als de rioolrechten is Heusden in 2017 wel een stuk gedaald (vorig jaar 31 en nu plaats 58 voor meerpersoonshuishoudens van de in totaal 388 gemeenten).

Op de leges, rioolrechten, begrafenisrechten en afvalstoffenheffing wordt de inflatiestijging toegepast. De hoogte van de inflatiecorrectie wordt bepaald op basis van de prijsindex die toegepast wordt binnen de algemene uitkering op basis van de meicirculaire. De actualisatie van het rioleringsplan zal in 2017 plaatsvinden. De consequenties hiervan voor de tariefbepaling in de komende jaren vloeien hieruit voort.

3. Financieel perspectief

3.1 Actueel saldo meerjarenbegroting 2016-2019

Bedragen x € 1.000

Tabel 1

Financieel perspectief Voorjaarsnota 2017	2018	2019	2020	2021
Eindsaldo Begroting 2017	502	990	760	760
Structurele doorwerking 2 ^e berap 2016	800	1.200	1.300	1.300
Structurele doorwerking 1 ^e berap 2017	130	150	140	135
Actueel begrotingssaldo Voorjaarsnota 2017	1.432	2.340	2.200	2.195

De vastgestelde begroting 2017 was al nagenoeg sluitend. Vanaf 2018 biedt het meerjarenbeeld een positief saldo. In december 2016 zorgde de tweede berap 2016 voor een meerjarig positief effect grotendeels veroorzaakt door de verwerking van de septembercirculaire algemene uitkering gemeentefonds. Tot slot zijn de uitkomsten van de eerste bestuursrapportage 2017, die gelijktijdig met deze voorjaarsnota in uw raad ter besluitvorming voorligt, in het bovenstaande meerjarenbeeld verwerkt.

3.2 Voorstellen voor de Begroting 2018

Voor een aantal onderwerpen zijn er ontwikkelingen die om (een aanvullende) inzet vragen. Zo hebben we vorig jaar december toegezegd bij de voorjaarsnota 2017 met een financiële vertaling van het integraal huisvestingsplan onderwijs te komen. Ook voor de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat is voortgang geboekt en zijn de inzichten bijgesteld door fase 1 en 2 gelijktijdig uit te voeren en de mogelijkheid van de aanleg van een snelfietsroute hierin nog mee te nemen. De concept Provinciale Inpassings Plannen heeft u inmiddels gezien en hierop uw visie gegeven.

In mei heeft u ingestemd met de revitalisering van de Voorste Venne. Na een lange periode van voorbereiding kan na de zomer ook hier met de uitvoering worden begonnen. Een bijdrage voor de nieuwe exploitatie is hiervoor wel nodig. Over de gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie Baanbrekers is de afgelopen maanden in breed verband gesproken over de taakopvatting in relatie tot de beschikbare middelen. Kortom, er is een aantal ontwikkelingen op onderwerpen die een grote impact hebben op de gemeente, waaraan soms moeizame en tijdrovende voorbereidingen ten grondslag hebben gelegen, die een financiële impact hebben op de gemeente. Over deze onderwerpen heeft u recent separate voorstellen in uw raad ter besluitvorming behandeld of zal dit op korte termijn gebeuren (IHP) en heeft u het raadsvoorstel hiervoor in bezit. Voor een uitgebreide toelichting wordt dan ook verwezen naar deze raadsvoorstellen en volstaan wij in deze voorjaarsnota met een beknopte kernachtige toelichting.

3.2.1 Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)

In de raadsvergadering van 6 december 2016 heeft u ingestemd met de variantkeuzes in te brengen door de portefeuillehouder in de stuurgroep. De stuurgroep heeft conform de voorkeursvarianten besloten. Onderdeel van het voorstel was ook om de in een tweede fase geplande maatregelen met name op het gebied van fiets en natuur tegelijk met fase 1 uit te voeren. Reden hiervoor is een efficiëntere aanpak door 'werk met werk' te maken en zo per saldo ook een kostenbesparing te realiseren door niet twee keer op dezelfde plekken aan de slag te gaan. Consequentie daarvan is wel dat de middeleninzet voor fase twee eerder geregeld moet worden. In het raadsvoorstel en besluit is dan ook aangegeven de inzet van de ontbrekende middelen voor fase 2 mee te nemen bij de integrale afweging in het kader van de voorjaarsnota 2017. Voor Heusden bedraagt deze naar verwachting maximaal € 3,5 mln. Inmiddels heeft u de concept Provinciale Inpassings Plannen (PIP's) gezien en hier uw visie op kunnen geven. Het onderzoek naar de inbedding van de snelfietsroute is nog onderwerp van onderzoek en zal in de ontwerp PIP's die de inspraak ingaan nog worden toegevoegd indien inpasbaar. Dan zal ook de aanvullende financiële inbreng van alle partners kunnen worden bepaald. Vooralsnog gaan we uit van dit bedrag. Het betreft een investering die net als de financiering van fase 1 wordt geactiveerd en afgeschreven.

3.2.2 Sociaal domein/Baanbrekers

Met Baanbrekers is een traject gestart om op basis van een kadernota jaarlijks tot een sluitende en reële begroting te komen. De gemeentelijke bijdragen vormen daarbij het sluitstuk van de begroting. Het Dagelijks Bestuur (DB) van Baanbrekers heeft de geactualiseerde begroting 2017, de meerjarenbegroting 2018-2021, de ontwerpbegroting 2018, de meerjarenbegroting 2019-2021 en de kadernota 2018 inmiddels opgesteld en voorgelegd aan de gemeenteraden. Het is de eerste kadernota in het bestaan van Baanbrekers. Deze kadernota heeft tot doel om vanaf 2018 te zorgen voor sluitende begrotingen op basis van vooraf geformuleerde opdrachten door de participerende gemeenten. Het betreffende raadsvoorstel zal gelijktijdig met deze voorjaarsnota in uw raad worden geagendeerd. De ontwerpbegroting 2018 voorziet een bijdrage van de drie participerende gemeenten van € 9.515.000. Conform de gemaakte afspraken in de GR wordt aan Heusden een aandeel ter grootte van € 3.632.000 toegerekend. In de huidige meerjarenraming resulteert dit in een bijstelling van onze bijdrage met € 1.688.000 in 2018. Voor 2019 e.v. gaat het om € 1.647.000, € 1.383.000 en € 1.979.000 die aanvullend afgedekt moeten worden.

De bijdrage aan Baanbrekers maakt onderdeel uit van het Sociaal Domein. Afgesproken is dat de baten binnen het sociaal domein gelijk zijn aan de lasten en eventuele overschotten/tekorten worden gestort/onttrokken op basis van de werkelijke uitgaven. Vanaf 2018 willen we de uitgaven gaan ramen op basis van inschattingen/verwachtingen op basis van aantallen uit afgelopen jaren/verwachte ontwikkelingen. Daarmee ramen we ook op begrotingsbasis de mutatie van de reserve Sociaal Domein. Het uitgangspunt dat de lasten/baten van het sociaal domein beschikbaar blijven binnen dat domein blijft daarmee ongewijzigd. Alleen de raming systematiek wijzigt; de ramingen worden niet meer afgestemd op de inkomsten, maar op reële aannames. De afgelopen jaren hebben we de eerste ervaringen opgedaan met de uitgaven van de (nieuwe) taken op het sociaal beleid. Na afronding van 2016 gaan we in de zomerperiode voor alle onderdelen binnen het sociaal domein de raming baseren op de verwachting van de te leveren zorg en ondersteuning voor Wmo, jeugd en participatie. Uitgangspunt daarbij blijft dat we de zorg bieden die nodig is. Uiteraard is dit domein nog volop in ontwikkeling en blijven de toekomstige uitgaven onzeker, maar op dit moment zijn er geen signalen dat de trend van de uitgaven heel anders zal gaan worden. Met de kennis van de afgelopen jaren en stortingen in de reserve sociaal domein in de jaarrekening 2015 en 2016 (respectievelijk € 2,6 en € 3,2 mln.), is de verwachting dat een groot deel van de kosten van Baanbrekers binnen het sociaal domein kunnen worden opgevangen. Voor het jaar 2018 is er al wel een beslag op de potentiële ruimte gelegd van € 340.000 voor de aanvullende subsidie voor de O3 partijen/stichting De Schroef. De reserve sociaal domein biedt incidenteel mogelijkheden om eventuele risico's of hogere kosten op te vangen. Het vrij besteedbare bedrag van de reserve, rekening houdend met de eerste tussenrapportage 2017, bedraagt € 3 mln.

In deze voorjaarsnota nemen we de aanvullende uitgaven voor Baanbrekers vooralsnog op ten laste van de begrotingsruimte omdat we de uitgavenprognoses willen maken op basis van de definitieve afronding van 2016. In de begrotingsvoorbereiding 2018 maken we de ramingen voor het sociaal domein waarin de bijdrage voor Baanbrekers wordt betrokken. In de begroting 2018 zullen we dan aangeven in hoeverre een beroep op de vrije begrotingsruimte nog daadwerkelijk nodig is.

3.2.3 Voorste Venne

In de raadsvergadering van 16 mei jl. heeft u ingestemd met het renovatieplan van de Voorste Venne en hiertoe het benodigde krediet beschikbaar gesteld. De meerjarige kapitaallasten zijn volledig opgenomen in de meerjarenraming. Voor de exploitatie van het vernieuwde complex is echter een opzet gemaakt waarvoor aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Voor de bepaling van de noodzakelijke exploitatiebijdrage aan de stichting De Voorste Venne is nu uitgegaan van een voorlopige huur van € 100.000 voor het vernieuwde Carré. Bij deze huur is een exploitatiebijdrage nodig van € 300.000 om een zelfstandige exploitatie mogelijk te maken. Een nieuwe huurprijs en het effect van lagere energiekosten leiden tot een voordeel op de exploitatie van De Aleph. Met De Aleph is afgesproken dat het voordeel in de huisvestingskosten in hun exploitatie wordt gecorrigeerd met de subsidie die De Aleph van de gemeente ontvangt. Het netto effect voor de gemeentebegroting bedraagt structureel € 190.000. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het raadsvoorstel en bijlagen.

3.2.4 IHP

In de raadsvergadering van 20 december 2016 heeft u gesproken over het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2017-2026). Daarbij is aangegeven dat de financiële consequenties zouden worden opgenomen in de voorjaarsnota 2017. Sinds december is er een verdere uitwerking gegeven aan het IHP in overleg met de schoolbesturen dat heeft geresulteerd in een gezamenlijke overeenstemming over de aanpak. Hierover bent u in de informatieraad Samenleving van 20 april jl. bijgepraat. In de raadsvergadering van juli zal het resultaat besluitvormend aan u worden voorgelegd. De financiële consequenties van het IHP zijn reeds opgenomen in deze voorjaarsnota. Afhankelijk van besluitvorming in juli, zullen deze worden vertaald in de begroting 2018 e.v.

Het investeringsschema gekoppeld aan het IHP toont een oplopend en zeer wisselend verloop. Het eerste jaar bedragen de kapitaallasten van de investeringen € 186.0000 en dit loopt op naar ongeveer € 1,1 mln. in 2029.

De nu nog lopende investeringen die in het verleden in de onderwijsgebouwen zijn gedaan waarvan de kapitaallasten vanaf 2021 vrijvallen, zullen ter dekking worden ingezet voor de nieuwe kapitaallasten die voortvloeien uit het IHP. Daarmee komen de netto lasten in 2029 uit op € 0,8 mln. De gemiddelde kapitaallasten voor het IHP bedragen voor de periode van 20 jaar dan € 571.000.

Het college heeft een voorkeur om de jaarlijkse exploitatie gelijk te belasten met de kosten voor onderwijshuisvesting. Bij de begrotingsopstelling 2018 zal worden gezien of dit binnen de beschikbare begrotingsruimte voor de komende vier jaar mogelijk is. Zo schuiven we de rekening voor het IHP niet door naar volgende gemeentebesturen.

3.2.5 Overige voorstellen

Zeven eeuwen hoogtepunten Heusden

In 2018 willen we met de gemeenschap een feestjaar organiseren met als thema “Zeven eeuwen Hoogtepunten Heusden”. We willen in dat jaar stilstaan bij de vele memorabele feiten en gebeurtenissen uit ons rijke verleden. Vorig jaar bij de behandeling van de Voorjaarsnota heeft u aangegeven eerst een concretere uitwerking te willen zien en vooralsnog alleen middelen beschikbaar gesteld voor het voorbereidingstraject.

Wij hebben onze inwoners gevraagd om met ideeën te komen hoe zij het feestjaar willen invullen en welke gebeurtenis zij willen markeren. Op onze oproep is enthousiast gereageerd, we hebben meer dan 50 voorstellen en ideeën ontvangen.

Het idee achter een feestjaar is om onze bewoners te laten delen in alles waar Heusden trots op is. Sommige indieners hebben concrete bedragen genoemd, andere wensen alleen in natura ondersteund te worden en weer andere geven te kennen ook al eigen financiële bronnen aangeboord te hebben. Wij zijn niet voornemens om alle projecten één op één subsidie te verlenen. In sommige gevallen is sprake van doublures en overlap. Op basis van het budget dat u beschikbaar wil stellen, gaan we de initiatiefnemers en partners uitnodigen en bij elkaar brengen. We gaan dan samen bekijken in hoeverre we projecten kunnen samen voegen dan wel met elkaar kunnen verbinden door gebruik te maken van elkaars kennis, inzet en faciliteiten. Op basis hiervan willen we het budget gaan verdelen. Daarnaast willen we ook een budget reserveren voor initiatieven en ideeën die in het jubileumjaar nog naar voren komen. Voor het jubileumjaar vragen wij een budget van € 150.000 beschikbaar te stellen.

Hart van Brabant/Midpoint

Gelijktijdig met deze voorjaarsnota ligt in uw raad het voorstel 'Regio hart van Brabant; jaarrapport 2016 en kaderbrief 2018' voor. Hierin wordt voorgesteld om in te stemmen met een verhoging van de bijdrage van € 0,50 per inwoner per samenwerkingsverband (zoals afgesproken de helft van de bijdragen van de overige gemeenten).

De samenwerking in Hart van Brabant heeft zoveel mogelijk de vorm van een netwerksamenwerking. Dit betekent dat de projecten met bestaande ambtelijke capaciteit vanuit de deelnemende gemeenten worden uitgevoerd, zonder hiervoor een afzonderlijke uitvoeringsorganisatie op te richten (zoals bij de omgevingsdienst bijvoorbeeld wel is gebeurd). De publieke partners leveren een geldelijke bijdrage voor financiering van compacte basisorganisaties van zowel regio Hart van Brabant als van Midpoint. Daarnaast biedt de publieke bijdrage ruimte voor het dekken van bepaalde projectkosten (werkbudget) bij de regio Hart van Brabant.

Het jaar 2017 blijkt het laatste jaar te zijn waarin de huidige koers kan worden gevaren, binnen de al meerdere jaren vaststaande geldelijke bijdrage. In aanloop naar de ontwerpbegroting 2018 is geconstateerd dat voor de uitvoering van de publieke programma's (gevoed door de portefeuillehouders) en de Midpoint programma's (gevoed door overige publieke en private partners) in 2018 meer financiële ruimte is benodigd om de huidige ambities te kunnen realiseren en om een stevigere basis voor medefinanciering door derden te kunnen scheppen. Gecombineerd met het feit dat de begrotingen van zowel Hart van Brabant als Midpoint voor de komende jaren al een tekort vertonen maar ook gegeven het feit dat structureel gewenste activiteiten steeds met incidentele middelen of middelen uit reserves zijn gedekt, is er in zekere zin sprake van een dilemma waarover ook al op de regionale radenavond van 12 april jongstleden is gesproken.

Het doorpakken op regionale samenwerking is in 2018 namelijk meer dan ooit nodig is om:

- kansen te verzilveren die gemeenten individueel niet, of niet zo goed, kunnen pakken;
- uitdagingen het hoofd te kunnen bieden op het juiste en meest efficiënte schaalniveau;
- überhaupt te kunnen werken omdat partners het regionale schaalniveau in een aantal gevallen als het enige niveau beschouwen waarop gewerkt kan worden.

Ondanks dit nadrukkelijke besef, verwacht het Algemeen Bestuur (AB) op basis van de voorstellen die aangedragen worden voor de ontwerpbegroting, keuzes te moeten maken om een benodigde verhoging van de bijdrage te beperken. Hiervoor is een integrale afweging nodig waarbij uiteraard portefeuillehouders en stuurgroepen worden betrokken. Wanneer de ambities en het bijbehorend uitvoeringsprogramma zowel qua inhoud als omvang juist geschetst zijn, moeten deze ook waargemaakt worden. In dat geval wordt een benodigde verhoging enkel ingezet voor concrete en inhoudelijke activiteiten. Op voorhand verwacht het AB dat van veel afschalen ten opzichte van het voorgestelde geen sprake kan zijn vanwege:

- de ambities die in de vastgestelde SMA zijn vastgelegd;
- het competitieve (regionale) speelveld;
- de uitdagingen die op regionaal niveau het hoofd geboden moeten worden;
- de kansen om met een regionale investering een grote multiplier te realiseren via cofinanciering.

Hoewel de kaderbrief uitgebreider ingaat op de benodigde investering voor 2018, krijgt de gedetailleerde onderbouwing voor het verhogen van de publieke bijdrage in de ontwerpbegroting een plaats. Het AB verwacht dat de noodzakelijke verhoging van de bijdrage in de orde van grootte van 1 euro per inwoner per samenwerkingsverband (Hart van Brabant en Midpoint) ligt. Gegeven de huidige lumpsumbijdrage, betekent dit voor Heusden een verhoging van € 0,50 per inwoner per samenwerkingsverband.

3.2.6 Formatie

Op formatiegebied doen zich een aantal knelpunten voor. Intern is een uitgebreide inventarisatie gemaakt van knelpunten; wat is er minimaal aan capaciteit nodig om de huidige taken en opgaven waar we voor staan te kunnen borgen? De bezuinigingen in de periode 2011-2018 hebben hun weerslag gehad op sommige plekken in de organisatie. In een periode dat de taken niet minder werden, integendeel. Daarnaast zorgt de aantrekkende economie voor een stijging van werk binnen een aantal clusters. Een voorbeeld hiervan is de dienstverlening op het gebied van omgevingsvergunningen. Dit leidt op een aantal plekken in de organisatie tot toenemende druk. Ook in de bedrijfsvoering doen zich situaties voor waarin de ondersteuning aan het primaire processen van de organisatie niet voldoende geborgd kan worden. Om de druk in de organisatie op een minimaal aantal plekken op te lossen worden de volgende formatie-uitbreidingen voorgesteld:

- **Bouwplantoetsers (1 fte)**
De economie trekt aan, de bouwactiviteiten nemen toe en de doorlooptijden voor de beoordeling van bouwaanvragen en constructieberekeningen loopt op. De huidige bezetting is ontoereikend om alle taken naar behoren en binnen de gewenste termijn uit te voeren.
- **Administratief medewerker omgevingsvergunningen (0,67 fte)**
De capaciteit van de bouwplantoetsers zou volledig benut moeten worden voor het beoordelen en afhandelen van vergunningaanvragen. De afgelopen jaren hebben zij ook steeds meer zelf de administratieve afhandeling en archivering overgenomen en is de ondersteunende capaciteit voor een groot deel anders ingezet. De capaciteit van de toetsers komt onder druk te staan nu de aanvragen weer toenemen. Om de beschikbare formatie hiervoor optimaal te benutten, zouden zij zo min mogelijk belast moeten worden met administratieve taken die hieruit voortvloeien en is ondersteuning voor administratieve afhandeling nodig.
- **Beleidsmedewerker kwaliteitscontrol (1 fte)**
Om de kwaliteitszorg en -control op beleidsniveau (optimalisering plan-do-check-act-cyclus/basis op orde) te kunnen waarborgen en in te zetten op een kwaliteitsimpuls van de bedrijfsvoering in brede zin (o.a. continue klanttevredenheidsmeting, monitoring, bijdrage interne controle en p&c-cyclus, doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken, contractenbeheer, zaakgericht werken, BIG en projectmatig werken), is een uitbreiding binnen het cluster kwaliteitscontrol nodig.
- **Medewerker burgerzaken (0,56 fte)**
Binnen burgerzaken zien we dat een aantal basis/wettelijke taken steeds meer tijd vergen. Er is een toenemende druk om voldoende aandacht te kunnen geven aan bijv. extra onderzoek in het kader van adresfraude (speerpunt komende jaren), leegstandsonderzoek en de aandacht voor inschrijving arbeidsmigranten (bij tuinders e.d.).
- **Medewerker communicatie (0,5 fte)**
Binnen het cluster communicatie valt met name een gat in onze digitale communicatie en onze publiekscommunicatie beide speerpunten. Daaronder valt webcare, internet/intranet en het maken van hoogwaardige digitale uitingen als vlogs en infographics. Wat publiekscommunicatie betreft missen we dan iemand om de wekelijkse infopagina in de Nu&Morgen te beheren.
- **Medewerker P&O (0,67 fte)**
Binnen P&O zijn de ondersteunende taken de afgelopen jaren voor een deel ingevuld met stagiaires en werkervaringsplaatsen. Hierdoor hebben de P&O consulenten taken verricht die feitelijk daar niet thuishoren waardoor de aandacht voor de advisering en beleidsaspecten onvoldoende invulling kan worden gegeven. Om hier de nodige en gewenste aandacht aan te kunnen geven, is een vaste invulling van ondersteunende capaciteit nodig.

- Projectleider Onderwijshuisvesting (uitvoering IHP) (0,5 fte)
Om uitvoering te kunnen geven aan het integraal huisvestingsplan onderwijs, is capaciteit nodig voor het overleg met de onderwijspartners, interne afstemming en praktische begeleiding van de ver/nieuwbouw werkzaamheden.
- Buitendienst (7,0 fte, 1 wijkteam)
De afgelopen jaren is de oppervlakte bebouwing en het inwoneraantal stabiel gebleven. Door de uitbreidingsgebieden De Grassen, Geerpark en Dillenburg zal sprake zijn van een forse areaal uitbreiding van zowel woningen als inwoners. De druk op de buitendienst en de inzet van de wijkteams is krap binnen het huidige areaal. Met de komst van deze uitbreidingswijken is uitbreiding met één wijkteam noodzakelijk. Omdat er een direct verband is tussen de areaaluitbreiding en de toename van het werkgebied, kunnen deze extra kosten worden gedekt uit de toenemende inkomsten uit OZB en de algemene uitkering gemeentefonds. Welke andere budgetten ook moeten groeien gekoppeld aan de areaaluitbreiding, zullen we bij de begroting 2018 bepalen.

Samenvattend leiden bovenstaande voorstellen tot het volgende totaal beeld aan middelenbeslag:

Bedragen x € 1.000

Tabel 2

Voorstellen Voorjaarsnota 2017	Formatie	2018	2019	2020	2021
Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)		0	0	0	263
Sociaal domein: Baanbrekers waarvan inpasbaar binnen begroting sociaal domein		1.690	1.650	1.385	2.000
Voorste Venne		190	190	190	190
Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP)		186	184	250	433
Zeven eeuwen Heusden		150	0	0	0
Hart van Brabant/Midpoint		43	43	43	43
Formatie:					
- Bouwplantoetser	1,00	60	60	60	60
- Administratief medewerker vergunningverlening	0,67	33	33	33	33
- Beleidsmedewerker kwaliteitscontrol	1,00	87	87	87	87
- Medewerker Burgerzaken	0,56	30	30	30	30
- Medewerker communicatie	0,50	35	35	35	35
- Medewerker P&O	0,67	35	35	35	35
- Projectleider uitvoering IHP	0,50	45	45	45	45
- Vrijgekomen formatie niet in te vullen	<u>-0,44</u>	-27	-27	-27	-27
	4,46				
- Wijkteam areaal uitbreiding (dekking uit aanvullende opbrengsten AU/OZB)	7,00				
Subtotaal formatie	11,46	298	298	298	298
Totaal effect voorstellen		2.557	2.365	2.146	3.227

3.2.4 Ontwikkelingen

Naast de in de vorige paragrafen opgenomen bestedingsvoorstellen waarvoor financiële ruimte wordt ingezet, zijn er op een aantal terreinen ontwikkelingen waarvoor in dit stadium nog geen financiële consequenties bekend zijn, maar mogelijk in de toekomst een inzet zullen vragen.

Zuiderwaterlinie

Op 30 september van vorig jaar hebben wij als gemeente Heusden samen met 14 andere gemeenten in de Zuiderwaterlinie, de provincie, de waterschappen, provinciale uitvoeringsorganisaties plus de ANWB, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en de Nederlandse Vereniging van Vestingsteden de intentieovereenkomst Zuiderwaterlinie ondertekend. De gezamenlijke ambitie is om de Zuiderwaterlinie (inter)nationaal en regionaal op de kaart te zetten als één samenhangend cultuurhistorisch ensemble en als cultuur-toeristische bestemming. Om hier uitvoering aan te geven is een programma in ontwikkeling. Belangrijke markering is 2018 – het Europees Jaar van het Erfgoed – daarin willen we de basis op orde hebben. Dat wil o.a. zeggen: gemarkeerde bezienswaardigheden, routes, uitwerking van de verhaallijnen door de NHTV, een goede website, een opzet voor bezoekerscentra in de stellingen en een toeristisch aanbod per stelling/vestingstad. De inmiddels geïnstalleerde Stuurgroep is dit conceptprogramma oriënterend besproken en is gevraagd om dit uit te werken tot een definitief programma, inclusief de hieruit voortvloeiende kosten. Alle partners zullen hiertoe in 2018 om een bijdrage worden gevraagd. Hoe hoog die is, is op dit moment nog niet te zeggen. Waar mogelijk zullen wij hiervoor dekking zoeken binnen beschikbare budgetten toerisme/nieuw beleid. Zo niet, dan zullen wij bij de besluitvorming van de begroting 2018 nog een verzoek tot aanvullende middeleninzet doen aan uw raad.

3.3 Ontwikkeling reserve positie

Na verwerking van het rekeningresultaat (besluitvorming vindt gelijktijdig met deze voorjaarsnota plaats), zou het meerjarig saldo van de algemene reserve er als volgt uitzien:

(bedragen in mln.)	01-01-2017	01-01-2018	01-01-2019	01-01-2020	01-01-2021
Stand na Jaarrekening 2016 per 1-1	11,9	10,3	11,9	12,6	7,8

Met de vrijval uit de grondexploitatie Hoog 1 i.v.m. het opgenomen bedrag voor een fietspad van € 1,5 mln., een bedrag van € 1,3 mln. t.b.v. de pilots uitvoering Integraal HuisvestingsPlan onderwijs en een hogere storting dan in 2016 geraamd voor de verkoop van gemeentelijke eigendommen, bedraagt de reservepositie per 1-1-2017 € 11,9 mln.

In het meerjarig verloop is de aannahme gedaan dat de bedragen voor het fietspad en het IHP in 2017 weer worden onttrokken. Verder betreffen de geraamde onttrekkingen de overhevelingen zoals opgenomen in de jaarrekening 2016. Verdere onttrekkingen voor 2018 en 2019 zijn niet voorzien. De reserve wordt de komende jaren gevoed door met name de verkoop van gemeentelijke eigendommen en in beperkte mate door voorziene winstnemingen uit grondexploitaties.

De mutatie in 2020 van € 4,8 mln. heeft betrekking op (een deel van) onze bijdrage aan de projecten ten behoeve van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) (het grootste deel is opgenomen als investeringsbedrag) die op het moment van investering in de reserve kapitaallasten wordt gestort.

4. Samenvattend overzicht

De actualisatie van de meerjarige begrotingsruimte en de in deze voorjaarsnota opgenomen bestedingsvoorstellen, resulteren in het volgende samenvattend totaaloverzicht.

Bedragen x € 1.000

Tabel 3

Samenvattend overzicht Voorjaarsnota 2017	Formatie	2018	2019	2020	2021
<i>Begroting en besluitvorming na begrotingsraad:</i>					
Eindsaldo Begroting 2017		502	990	760	760
Structurele doorwerking 2 ^e berap 2016		800	1.200	1.300	1.300
Structurele doorwerking 1 ^e berap 2017		130	150	140	135
Uitgangspositie Voorjaarsnota		1.432	2.340	2.200	2.195
<i>Effecten Voorjaarsnota:</i>					
Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat		0	0	0	263
Sociaal domein: Baanbrekers		1.690	1.650	1.385	2.000
waarvan inpasbaar in begroting sociaal domein		pm	pm	pm	pm
Voorste Venne		190	190	190	190
Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP)		186	184	250	433
Zeven eeuwen Heusden		150	0	0	0
Hart van Brabant/Midpoint		43	43	43	43
<i>Formatie:</i>					
Bouwplantoetser	1,00	60	60	60	60
Administratief medewerker vergunningverlening	0,67	33	33	33	33
Beleidsmedewerker kwaliteitscontrol	1,00	87	87	87	87
Medewerker Burgerzaken	0,56	30	30	30	30
Medewerker communicatie	0,50	35	35	35	35
Medewerker P&O	0,67	35	35	35	35
Projectleider uitvoering IHP	0,50	45	45	45	45
Vrijgekomen formatie niet in te vullen	-0,44	-27	-27	-27	-27
	4,46				
Wijkteam areaal uitbreiding (dekking uit aanvullende opbrengsten AU/OZB)	7,00				
Subtotaal effecten voorjaarsnota	11,46	2.514	2.322	2.123	3.184
Eindsaldo Voorjaarsnota 2017		- 1.125	-25	34	- 1.032

Tot slot

Deze voorjaarsnota is de opmaat naar de opstelling van de begroting 2018. Wij gaan de uitgangspunten en bestedingsvoorstellen zoals opgenomen in deze voorjaarsnota vertalen in de (meerjaren)begroting 2018 met inachtneming van de bespreking van de voorjaarsnota in uw raad en de raadsvoorstellen Baanbrekers (27 juni), Regio Hart van Brabant: kaderbrief 2018 (27 juni) en IHP (11 juli).